

Тимченко Руслана Валеріївна

к.п.н. ст викладач кафедри документознавства та методики навчання
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Україна

Троценко Тетяна Юріївна

к.п.н. доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Україна

**ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА РІЗНІ ПІДХОДИ ДО
ТРАКТУВАННЯ ЦЬОГО ПОНЯТТЯ**

***Анотація.** Останнім часом поняття «концепція технології навчання» вкоренилося в педагогічний лексикон. Впровадження технології навчання у практику системи освіти допомагає науково-педагогічним працівникам організувати свою роботу, поставити чіткі цілі та визначити спосіб реалізації, тобто керувати навчальним процесом.*

***Ключові слова:** педагогічні технології, методи навчання, методика, технологія навчання, особистісно орієнтоване навчання.*

Використання педагогічних технологій дозволяє перейти до прогнозованого кінцевого результату за умов суворої обґрунтованості кожного елемента та етапу навчання. Тому педагогічні технології слід розглядати як систематичне та послідовне впровадження у практику заздалегідь розробленого процесу навчання, як систему методів та засобів для досягнення цілей управління процесом. [4].

Поняття «педагогічні технології», або «технологічні підходи до навчання» виникло у США більше 30 років тому і було визнане у багатьох країнах світу, включаючи Україну, і було визнане ЮНЕСКО. Згідно з ЮНЕСКО, педагогічна (освітня) технологія у загальному розумінні є систематичним методом створення, застосування та визначення всього процесу викладання та навчання. Вона враховує людські та технічні ресурси та їх взаємодію та має на меті оптимізувати форму освіти [2].

Термін «технологія» походить від грецького слова «techne» – навички та

«logos» – поняття або вчення. Іншими словами, це мистецтво навчання. Ви можете визначити поняття технології навчання як освітню науку або систему набуття знань з предмету.

Сьогодні існують різні трактування цих понять та їх взаємозв'язків. Основна відмінність полягає у визначенні взаємозв'язків між цими поняттями.

Дослідники В. Ю. Стрельников та І. Г. Брітченко вважають, що методи навчання слід називати взаємопов'язаними видами діяльності між викладачами та абітурієнтами, спрямованими на вирішення складних проблем. Методологія – це набір наукових та обґрунтованих правил навчання та технічних систем, а технологія навчання – інструмент для досягнення цілей навчання, або систематичне та послідовне впровадження у практику розробленого навчального процесу. Тому технологія навчання – це система методів і засобів досягнення цілей управління навчальним процесом [7].

У такому тлумаченні понять найбільш розширеним є поняття «технологія навчання». В інших випадках О.М. Пехота вважає, що поняття «методика» ширше, ніж «технологія навчання», оскільки методика відповідає на питання «чому, кого і як навчати», тоді як технологія відповідає лише на питання «як вчити» [5].

Існують різні погляди на поняття «педагогічні технології» та «технологія навчання». Деякі вчені: І. М., Дичківська С. О. Сисоєва, І. М. Дичківська зазначали, що поняття «педагогічні технології» є ширшим за поняття «технологія навчання», оскільки вони включають як освітні технології, так і технології навчання. Щоб зрозуміти всі ці поняття, необхідно простежити основні тенденції розвитку технологічних методів навчання та виділити їх сутність та характеристики. Це дасть змогу встановити зв'язок між розглянутими термінами та зрозуміти розвиток сучасних теорій, що стосуються методів навчання та освітніх технологій [3].

На початковому етапі розвитку педагогіки виникла ідея використання єдиної технології та системи засобів навчання у навчальному процесі, що дозволило створити повністю обладнані аудиторії для покращення

навчального процесу.

Тому лише в середині 1970-х років технологію навчання було визначено як використання технологічних засобів навчання. Характерною ознакою цього тлумачення є визначення поняття «технологія – техніка навчання». Лише на початку 1980-х років люди чіткіше розуміли технологію навчання, тому розглянули всі її визначення та сфери застосування.

У той же час, однією з найбільш передових галузей технологій навчання є програмоване навчання, яке вимагає чітких цілей навчання та послідовних процедур для їх досягнення. Характерною ознакою програмованого навчання є подання навчальних матеріалів у вигляді безперервного потоку інформації, в якому є невеликі логічно пов'язані частини; існування систем і правил для послідовного виконання певних дій для поглинання кожної частини.

Наприкінці 1970-х років поняття «технології навчання» почало мати інше розуміння. Сучасне тлумачення цього поняття наводить О. Пометун і вважає, що сутність сучасної технології навчання полягає у визначенні найбільш розумного способу досягнення цілей. При цьому процес навчання розглядається комплексно, як система, в його єдності та взаємозв'язку [6].

Провідну позицію у закладах освіти (1980 р.р.) зайняли інформаційно-комунікаційні технології. Стало широко розповсюдженим впровадження дистанційної освіти як передумова новітніх технологій викладання. Значні зміни у впровадженні відбулися за десятиліття від технології навчання до аудіовізуальних засобів масової інформації, телебачення до освітніх технологій як нових систем викладання.

У наш час, природно, існують різні способи особистісно орієнтованого навчання, що передбачає використання різних організаційних форм і методів навчальної діяльності, що розкриває суб'єктивний досвід здобувачів вищої освіти.

Серед різноманітних напрямів нових педагогічних технологій, які є компонентом освітніх технологій, найбільш універсальними, є навчання у співпраці, метод проектів, ігрові технології та диференційований підхід у

навчанні. Означені технології дозволяють вирішити основні завдання: розвиток пізнавальних навичок студентів (учнів), вмінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного та творчого мислення.

Тому викладацька діяльність також має завдання та методи їх вирішення та контролю. Ці «методи» називаються технологією навчання, технологією виховання та технологією контролю.

Технологія навчання є інструментом для досягнення цілей навчання. Інакше кажучи, технологія навчання – це одна з частин (компонентів) педагогічної діяльності, що є інструментом для рішення педагогічних завдань. Технології навчання та виховання будуються за тими ж принципами, що і педагогічна технологія, тому що їм властивий технологічний підхід до навчання.

Сучасні технології професійного навчання мають багато недоліків. Вони унеможливають більшість людей самостійно виконувати практичні роботи у своїй галузі підготовки після закінчення навчання, що, у свою чергу, вимагає перепідготовки фахівців безпосередньо на робочому місці. В результаті терміни навчання суттєво зростають.

Основним недоліком традиційного навчання є те, що навчальна поведінка замінюється засвоєнням знань, а процес набуття знань далекий від процесу застосування знань. Тому більшість раніше повідомлених знань не передаються на практику і не можуть бути передані в принципі.

Завдання педагогіки професійного навчання полягає в тому, щоб, у першу чергу, навчити людину діяти, тобто використовувати надбані знання для вирішення практичних завдань.

На початку 1950-х рр. рішення проблеми оптимального засвоєння навчальних матеріалів відкрив професор П. Я. Гальперін, автор, який поступово сформував концепцію поетапного формування розумових дій [1].

Відповідно до цієї концепції, узагальнено та систематизовано сотні фактів, отриманих її шукачами та послідовниками. Ця теорія стала основою для ретельного вдосконалення всієї системи професійного навчання.

Відтак, поняття «педагогічна технологія» можна виразити у трьох аспектах:

– науковому, як частина педагогічної науки, що досліджує та розробляє навчальні цілі, зміст і методи та проектує навчальні процеси;

– процесуально-описовому, як алгоритм навчального процесу, набір цілей, змісту, методів та засобів досягнення запланованих результатів;

– процесуально-дієвим, як здійснення педагогічного процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів.

Отже будь-яка технологія певною мірою спрямована на реалізацію наукових ідей, положень, теорій у практиці. Тому педагогічна технологія займає проміжне положення між наукою і практикою, оскільки функціонує і як науковий підхід, що досліджує найбільш раціональні шляхи навчання, і як система способів, принципів, що регулюють процес навчання, і як реальний процес навчання.

Список джерел:

1. Гальперин П. Я. О формировании умственных действий и понятий. *Культурно-историческая психология*. 2010. Том 6. № 3. С. 111–114.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 376 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: 2-ге вид., допов. Київ : Академвидав, 2012. 349 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Види педагогічних технологій. URL : http://pidruchniki.com/17190512/pedagogika/vidi_pedagogichnih_tehnologiy/.
5. Пехота О.М. Освітні технології: навч.-метод. посіб. Київ: А.С.К., 2004. 256 с.
6. Пометун О. Технологія інтерактивного навчання як інноваційне педагогічне явище. *Рідна школа*. 2007. № 5. С. 46–49.
7. Стрельников В. Ю., Брітченко І. Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.